

20ste vergadering

Dinsdag 26 februari 2002

Aanvang 13.30 uur

Voorzitter: Braks

Tegenwoordig zijn 70 leden, te weten:

Baarda, De Beer, Van de Beeten, Bemelmans-Videc, Van den Berg, Bierman-Beukema toe Water, De Blécourt-Maas, De Boer, Braks, Broekers-Knol, Van den Broek-Laman Trip, Van Bruchem, Castricum, Dees, Doesburg, Dölle, Dupuis, Van Eekelen, Eversdijk, Van Gennip, Ginjaar, Hessing, Van Heukelum, Hofstede, Holdijk, Van den Hul-Omta, Jaarsma, De Jager, Jurgens, Ketting, Kneppers-Heijnert, Kohnstamm, Van der Lans, Van Leeuwen, Lemstra, Van der Linden, Lodders-Elfferich, Luijten, Meindertsma, Pastoor, Platvoet, Le Poole, Pormes, Rabbinge, Roscam Abbing-Bos, Rosenthal, Ruers, Van Schijndel, Schoondergang-Horikx, Schuurman, Schuyer, Stekelenburg, Stevens, Swenker, Tan, Terlouw, Van Thijn, Timmerman-Buck, Varekamp, Ter Veld, Veling, De Vries, Van Vugt, Walsma, Werner, Witteveen, Woldring, De Wolff, Wolfson en Zwerver,

en de heer De Vries, minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

alsmede de heren Van Heemst en Vos, leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Bierman, wegens het bijwonen van een begrafenis;

Boorsma, wegens familieomstandigheden;

Van Thijn, alleen voor het eerste deel van de vergadering.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst, die in de zaal ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

(Deze lijst is, met de lijst van besluiten, opgenomen aan het einde van deze editie.)

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat is binnengekomen de geannoteerde agenda met bijlagen voor de JBZ-Raad voor 28 februari a.s., welke is aangevuld en gewijzigd per nagezonden stukken op 22 februari jl. Op deze agenda staan minstens acht het Koninkrijk verbindende ontwerpbesluiten. De bijzondere commissie voor de JBZ-Raad zal nog hedenmiddag over deze stukken beraadslagen.

Aan de orde is de stemming over:

- het Voorstel van wet van de leden Van Heemst en O.P.G. Vos tot wijziging van de Woningwet en enige andere wetten in verband met maatregelen na sluiting van woningen, woonketen, woonwagens en andere gebouwen, alsmede de bij die ruimten behorende erven ten gevolge van versterking van de openbare orde of overtreding

van artikel 2 of 3 van de Opiumwet (Wet Victor) (24549).

(Zie vergadering van 19 februari 2002.)

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen vooraf.

□

De heer **Jurgens** (PvdA): Mijnheer de voorzitter. Ik mag mede namens de fractie van D66 spreken.

De leden van beide fracties hebben met veel waardering gezien, dat de indieners met dit voorstel van wet een bestemming willen afdwingen van woningen die op last van de burgemeester zijn dichtgetimmerd, omdat vanuit die panden ernstige overlast wordt veroorzaakt vanwege handel in verdovende middelen. Onze fracties hebben echter op één punt twijfels, namelijk of het sluitstuk van de in het wetsvoorstel voorziene maatregelen – de onteigening van het pand – in overeenstemming is met ons onteigeningsrecht en met het in de Grondwet en het EVRM beschermde eigendomsrecht. Deze onteigening heeft immers volgens het wetsvoorstel als doel "een duurzaam herstel van de openbare orde rond dat gebouw, welke is verstoord door gedragingen in dat gebouw". Men wil met onteigening een sanctie stellen op de onwil van een eigenaar om aan dat duurzaam herstel mee te werken. Voor een dergelijke sanctie tegen een eigenaar is eigenlijk de strafrechtelijke verbeurdverklaring bedoeld. Onteigening is bestemd voor het beschikbaar krijgen van een pand voor een doel in het algemeen belang, los van het gedrag van de eigenaar. De vraag is dus of de

Jurgens

bestuurlijke maatregel van onteigening niet een in verhouding te zware maatregel is, nu er een grondrecht mee wordt aangetast.

Tegenover de wezenlijke juridische twijfels op dit ene punt staat het feit, dat de beide fracties de doelstelling van het wetsvoorstel van harte ondersteunen. Een dilemma dat overigens in deze Kamer wel vaker voorkomt als er gestemd moet worden. Omdat in dit geval sprake is van een ultimum remedium, hetgeen betekent dat dit middel niet vaak hoeft te worden toegepast, zullen de beide fracties voor het wetsvoorstel stemmen, onder de uitdrukkelijke aantekening dat dit soort gebruik van onteigening zich niet verder zou moeten ontwikkelen.

□

De heer **Holdijk** (SGP): Voorzitter. De fracties van de SGP en de Christen-Unie beschouwen dit wetsvoorstel als een logisch vervolg op de Wet Victoria, waar zij in 1997 voor hebben gestemd. In dat licht beschouwd zouden zij hun stem ook gaarne aan dit wetsvoorstel hebben gegeven, ware het niet dat het voorstel tevens een uitbreiding van de Onteigeningswet bevat. Ofschoon zij erkennen dat de Grondwet en het eerste protocol bij het EVRM waarschijnlijk ruimte laten voor de voorgestelde onteigeningstitel, hebben zij meer principiële dan praktische bezwaren tegen de opgenomen onteigeningsmogelijkheid. De bestaande Onteigeningswet is niet toegesneden op de onteigening van private eigendomsrechten als het algemeen belang niet vordert dat de overheid deze rechten verwerft. Misbruik van eigendomsrecht is tot dusverre geen titel voor onteigening. Als men deze mogelijkheid wil introduceren, moet dat zeker niet plaatsvinden in het kader van een wetsvoorstel waarvan de primaire strekking zeker niet gericht is op eigendomsverwerving door de overheid maar op de bestrijding van overlast, veroorzaakt door zakelijk gebruik van particuliere panden.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SGP en de ChristenUnie tegen dit voorstel van wet hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

Ik feliciteer de initiatiefnemers van harte met het feit dat hun voorstel van wet ook dit Hoge College van Staat is gepasseerd.

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van de Gemeentewet en enige andere wetten tot dualisering van de inrichting, de bevoegdheden en de werkwijze van het gemeentebestuur (Wet dualisering gemeentebestuur) (27751).**

De **voorzitter**: Ik heet de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van harte welkom. Ik voeg daaraan toe een woord van welkom aan het adres van de heer Elzinga, wiens werk mede ten grondslag heeft gelegen aan het wetsvoorstel dat vandaag door ons wordt behandeld.

De beraadslaging wordt geopend.

□

De heer **Dölle** (CDA): Mijnheer de voorzitter. Er zij dualisme! Met deze verscholen verwijzing naar Genesis typeerde de heer Alders, commissaris van de Koningin in Groningen en lid van de staatscommissie-Elzinga, de start van het project dat vandaag in wetvorm voorligt. Er is snel gewerkt: tussen het eindrapport van de staatscommissie en de eventuele publicatie in het Staatsblad van de Wet dualisering gemeentebestuur ligt ruim twee jaar.

De ambitie ligt er evenmin om. De operatie dient wat kort door de bocht uitgedrukt, het vuur terug te brengen in het gemeentelijk bestuur en het lokale debat daarover. Politisering moet de ingezetenen uit hun dommel of apathie wekken. Hun belangstelling moet worden getrokken voor wat op het gemeentehuis gebeurt en als het enigszins kan, moet ook hun bereidheid worden gewekt, meer bij de politiek in hun gemeente betrokken te raken.

De gemeente wordt wel de kraamkamer van de democratie genoemd. Thorbecke meende dat daar "de opwekking van den publieken geest" behoorde plaats te vinden. Van Hogendorp sprak zelfs over de "grote springveer van elk bestuur". Deze uitspraken lijken voor de huidige tijd wat te boud, maar het feit blijft dat velen, waaronder de regering en zeker ook mijn fractie,

zich zorgen maken over de "Politikverdrossenheit" op lokaal niveau, maar bepaald niet alleen daar. Hierbij kan gelukkig worden aangetekend dat de kwaliteit van het gemeentelijk bestuur met glans de vergelijking met andere landen kan doorstaan. De ambtsvoorganger van deze minister wees daar terecht op, evenals de al geciteerde Groningse commissaris van de Koningin en de eveneens geciteerde Groningse voorzitter van de staatscommissie. Deze zorg verklaart echter de energie die op allerlei niveaus in het project is gestoken, een project dat op het eerste gezicht immers uit de blauwe lucht lijkt te vallen.

De Gemeentewet is een bij uitstek rustig bezit en een waar monument onder de talloze wetten. Zij kwam tot stand in 1851 en is na tachtig jaar in 1931 onder confessionele regie betrekkelijk fors verbouwd, zonder dat aan de fundamenteen gelegd door aannemer Thorbecke werd getornd. Ruim zestig jaar daarna, in 1994, trad de volgende algemene herziening in werking. En nu behandelen wij opnieuw een minstens zo ingrijpende herziening die deels haaks staat op de strekking van de vorige. Volgens de minister in Vrij Nederland is het zelfs de grootste herziening in 150 jaar.

De wet blijkt geboren uit een zeer verscherpt crisisbewustzijn met betrekking tot het lokale bestuur. Wij delen als christen-democraten de waarneming dat de overheid en dus ook de lokale overheid en de gemeenschap te ver van elkaar vervreemd lijken. Wij relativeren die vaststelling overigens in die zin dat naar onze principiële overtuiging een geheel monistische relatie overheid/samenleving, gelet op de specifieke grondslag en bestemming van de overheid, nooit ten volle kan worden verwerkelijkt. Wij menen verder dat het zoveel mogelijk overbruggen van de kloof deels de verantwoordelijkheid is van de samenleving, maar deels ook van de overheid. Dualisering van het gemeentebestuur kan daarvoor een middel zijn. Dit brengt ons bij de voorgestelde variant.

Zoals het in Den Haag is geregeld, zo behoort het ook meer toe te gaan in het gemeentehuis. Zo kan men de strekking van het voorstel wat huiselijk duiden. Het Haagse model wordt zeker niet gekopieerd. Er komt geen lokale mevrouw Van Nieuwenhoven of meneer Braks om de raad voor te zitten; er komt geen recht